

Viser på skjermen:	I timen:					
	<p>Denne timen handlar om familie, og kven i familien som bestemmer kva no når de har blitt ungdommar. Sjølv om dei fleste ungdommar i følgje Ungdata no stort sett er fornøgd med foreldra sine, er det ikkje til å unngå at det blir litt krangling eller konfliktar om kven som skal bestemme kva. Slik har det alltid vore i familiar, som denne gamle klassikaren viser. De treng ikkje sjå heile. Ved 2:19 går den vidare til å handle om å stele familien sin bil, så de kan med fordel stoppe før det.</p> <p>DJ Jazzy Jeff & The Fresh Prince - Parents Just Don't Understand (Short Version)</p>					
	<p>La elevane snakke saman 2 og 2 om spørsmålet:</p> <p>Kva er typiske ting ungdom ikkje vil at foreldre skal blande seg i eller bestemme?</p>					
<table border="1"> <tr> <td>12. Det skal leggjast stor vekt på kva barnet meiner (Barneombudet §31)</td></tr> <tr> <td>15. Barnet augjer sjeldnig gatt om val av utdanning og om å meddeleg seg inn og ut av foreninger (Barneombudet §32)</td></tr> <tr> <td>15. Kriminell tilspionasje. Lovdelen kan bli straffa av politi og domstol (Straffeloven §46)</td></tr> <tr> <td>16. Seksuell tilspionasje. Det er ikke straffbart å ha ulovsleg omgang med samtykke med ungdom som har blitt 12 år (Straffeloven kap.25, §30 og 205)</td></tr> <tr> <td>16. Om en hensettelse myndig. Det er til sammenset hensettelse, rett til kontinuerlig kven som skal velje hva som hender du. (Plasser- og brukerengasjement §4-4)</td></tr> </table>	12. Det skal leggjast stor vekt på kva barnet meiner (Barneombudet §31)	15. Barnet augjer sjeldnig gatt om val av utdanning og om å meddeleg seg inn og ut av foreninger (Barneombudet §32)	15. Kriminell tilspionasje. Lovdelen kan bli straffa av politi og domstol (Straffeloven §46)	16. Seksuell tilspionasje. Det er ikke straffbart å ha ulovsleg omgang med samtykke med ungdom som har blitt 12 år (Straffeloven kap.25, §30 og 205)	16. Om en hensettelse myndig. Det er til sammenset hensettelse, rett til kontinuerlig kven som skal velje hva som hender du. (Plasser- og brukerengasjement §4-4)	<p>Kva rettar har eigentleg ein ungdom?</p> <p>Sjå litt på bildet som viser nokre av dei rettane ungdommen har. La elevane gjerne få gå inn på Barn og unges rettigheter – Barneombudet og lese meir om sine rettar der.</p>
12. Det skal leggjast stor vekt på kva barnet meiner (Barneombudet §31)						
15. Barnet augjer sjeldnig gatt om val av utdanning og om å meddeleg seg inn og ut av foreninger (Barneombudet §32)						
15. Kriminell tilspionasje. Lovdelen kan bli straffa av politi og domstol (Straffeloven §46)						
16. Seksuell tilspionasje. Det er ikke straffbart å ha ulovsleg omgang med samtykke med ungdom som har blitt 12 år (Straffeloven kap.25, §30 og 205)						
16. Om en hensettelse myndig. Det er til sammenset hensettelse, rett til kontinuerlig kven som skal velje hva som hender du. (Plasser- og brukerengasjement §4-4)						
<p>4 hjørne-øving</p> <p>Ungdommen får no eit dilemma og skal stille seg opp i det hjørnet som passar best for seg. Merk hjørna 1-4, ha teksten på skjermen og les den for dei. Om det er tid må du gjerne la dei argumentere litt for valet sitt.</p>	<p>Dilemma 1: Marlene ynskjer seg ei spesiell bukse som ho liker veldig godt og fleire av dei andre jentene i klassa har. Ein dag Marlene og faren er på shoppingtur foreslår ho å kjøpe denne buksa. Faren seier at Marlene ikkje kan bruke den fordi den er for kort. Anklane blir nakne og ho blir kald.</p> <p>Marlene bunde bestemme dette sjølv. Dersom ho frys er det hennar problem. 2. Faren må få bestemme dette fordi det er han som skal betale for buksa. 3. Marlene kan føreslå å bruke denne buksa berre når det er varmt ute. 4. Andre alternativ?</p>					
<p>Dilemma 2:</p> <p>Rasmus skal søkje seg til vidaregåande skule. Han har lyst å søkje media og kommunikasjon fordi han har ei interesse for dette. Pappaen meiner han har aldri sett seg på dette før, og på tross av dette har han driv med, og han er interessaert i.</p> <p>1. Rasmus skal bestemme dette sjølv. Han må gjøre det han er interessaert i. 2. Rasmus skal ha pappa sin. Han har tross alt meir interesse for dette, men han må også følge pappaens ønske. 3. Rasmus kan føreslå å starta på media og kommunikasjon for å sjekke om dette er noko for han, så kan han vurdere noko anna dersom dette ikkje passer. 4. Andre alternativ?</p>	<p>Dilemma 2: Rasmus skal søkje seg til vidaregåande skule. Han har lyst å søkje media og kommunikasjon fordi han har ei interesse for dette. Pappaen meiner han har aldri sett seg på dette før, og på tross av dette har han driv med, og han er interessaert i.</p> <p>1. Rasmus skal bestemme dette sjølv. Han må gjøre det han er interessaert i. 2. Rasmus skal ha pappa sin. Han har tross alt meir interesse for dette, men han må også følge pappaens ønske. 3. Rasmus kan føreslå å starta på media og kommunikasjon for å sjekke om dette er noko for han, så kan han vurdere noko anna dersom dette ikkje passer. 4. Andre alternativ?</p>					
<p>Dilemma 3:</p> <p>Lina har lyst til å spele bowling på fritida, men foreldra hennar seier nei fordi dette er ein rar aktivitet å drive med på fritida. Foreldra meiner dei kan bestemme dette fordi det er dei som betaler.</p> <p>1. Foreldre kan bestemme kva fritidsaktivitet ein skal drive med fordi det er deira pengar. 2. Lina skal bestemme sjølv kva ho vil drive med og burde få del i minst ein fritidsaktivitet. 3. Lina kan inngå ein avtale med foreldra om at ho skal ta del i bowling alle helle året, sådan foreldra må betale for helle året. 4. Andre alternativ?</p>	<p>Dilemma 3: Lina har lyst til å spele bowling på fritida, men foreldra hennar seier nei fordi dette er ein rar aktivitet å drive med på fritida. Foreldra meiner dei kan bestemme dette fordi det er dei som betaler.</p>					
	<p>Denne lille øvinga handlar om å gjere seg klar før noko vanskeleg, ofte ei prøve på skolen. Men den kan også brukast for å gjere seg klar før du skal ha ein vanskeleg prat med nokon, til dømes i familien.</p>					

	<p>No skal vi jobbe litt med å finne ut kven som skal få bestemme kva heime. (Opne boksa under for å finne eksempla)</p>												
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>Venner</td> <td>Fritidsaktivitetar</td> <td>Leggetid</td> <td>Bruk av skjerm kva og kor mye</td> </tr> <tr> <td>Kosthold</td> <td>Innrettid</td> <td>Utdanning</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Reglar og grenser</td> <td>Pengebruk</td> <td>Rasimiddelbruk</td> <td>Hår, klede, smilete ++</td> </tr> </table>	Venner	Fritidsaktivitetar	Leggetid	Bruk av skjerm kva og kor mye	Kosthold	Innrettid	Utdanning		Reglar og grenser	Pengebruk	Rasimiddelbruk	Hår, klede, smilete ++	<p>Her er mange ulike eksempel på kva ungdom og foreldra kan vere ueinige om. Kven skal få lov å bestemme over dette synes de?</p> <p>La elevane snakke saman i mindre grupper og finne ut om dei synet det er ungdommene eller foreldra som skal bestemme over dette, eller om dei bør bestemme i lag. Spør elevane kva dei har kome fram til.</p>
Venner	Fritidsaktivitetar	Leggetid	Bruk av skjerm kva og kor mye										
Kosthold	Innrettid	Utdanning											
Reglar og grenser	Pengebruk	Rasimiddelbruk	Hår, klede, smilete ++										
<ul style="list-style-type: none"> • Ungdom bør/har rett til å bestemme sjølv • Ein bør bestemme i lag/finne gode løysingar • Foreldre bør/har rett til å bestemme 	<p>Livet&Sånn spurte ca 400 elevar om dette i 2021. Fargekodane her viser (- peik og forklar)</p>												
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>Venner</td> <td>Fritidsaktivitetar</td> <td>Leggetid</td> <td>Bruk av skjerm kva og kor mye</td> </tr> <tr> <td>Kosthold</td> <td>Innrettid</td> <td>Utdanning</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Reglar og grenser</td> <td>Pengebruk</td> <td>Rasimiddelbruk</td> <td>Hår, klede, smilete ++</td> </tr> </table>	Venner	Fritidsaktivitetar	Leggetid	Bruk av skjerm kva og kor mye	Kosthold	Innrettid	Utdanning		Reglar og grenser	Pengebruk	Rasimiddelbruk	Hår, klede, smilete ++	<p>Her ser de kva desse ungdommene meinte. Pdf-vedlegget under seier meir om desse resultata.</p> <p>Er ungdommene i denne klassa einige?</p>
Venner	Fritidsaktivitetar	Leggetid	Bruk av skjerm kva og kor mye										
Kosthold	Innrettid	Utdanning											
Reglar og grenser	Pengebruk	Rasimiddelbruk	Hår, klede, smilete ++										
<p>Fighting Fair: How Do You Resolve Conflict? - YouTube</p> <p>In den på YouTube</p>	<p>Sjå denne filmen: Fighting Fair: How Do You Resolve Conflict? - YouTube Og bruk brosjyrane med familieferdigheiter til øving i grupper. Desse ligg i den gråe boksa under filmen.</p>												